

KANTELTijd ?

Een vijftal jaar geleden beet de volgende gedachte zich in mij vast:

“Nu begint de wereld toch wel erg mank te lopen.” Als tekenaar voor de weekbladen Trends en KnackFocus observeer ik de wereld al lang. Meer dan dertig jaar grote en kleine keizers een spiegel voorhouden. Lang genoeg ook om vast te stellen dat er iets niet klopt. Of beter: dat de wereld klopt als een onregelmatig hart. Soms dreigt het stil te vallen, soms roffelt het door. Ritmestoornissen. Ik zie de wereld voor me waggelen, soms op krukken, soms op spikes.

Want dat is precies wat een kunstenaar doet: observeren, beschouwen en daar verslag over uit brengen. In tentoonstellingen, boeken, composities, film, dans- en theaterstukken... Vandaar dat ik, net als de dichter Boris Pasternak, de kunstenaar zie als een spons. Niet als een fontein die haar kunst over de aarde uitstort, maar als een spons die de wereld opsorpt. Om dan, eenmaal doorweekt, zichzelf uit te wringen in kunstwerken die hij of zij opnieuw met de wereld wil delen.

Waarom bevinden we ons in ‘kanteltijden’?

Als ik vandaag zeg dat klimaatverandering ons grootste probleem is, trap ik een open deur in. Als ik zie dat teveel mensen moeite hebben om het tempo van deze tijd te volgen en zich geestelijk ongezond voelen, is dat niets nieuws.

En de vraag of kunst en cultuur essentieel zijn, werd in het coronajaar 2020 luidop gesteld. “Kunst maakt niet langer deel uit van de macht, ze is in de oppositie terecht gekomen,” schrijft kunsthistoricus Koenraad Jonckheere in zijn boek ‘Another History of Art’. Toch zijn dit drie thema’s die me al een leven lang bezig houden.

Het verhaal dat ik met deze tentoonstelling en deze catalogus wil vertellen is samen te vatten in één woord: **kwetsbaarheid**.

- Het klimaat is het noorden kwijt en bijt meer en meer van zich af. De planeet verdraagt de mens en zijn handelingen alsmaar moeilijker. Ze slaat hard terug, hoe broos ze ook geworden is.
- De mens zelf is door een eigen, onstilbare groei kwetsbaarder geworden dan hij zelf wil toegeven. Verderop in dit boek lees je de visie van Stefaan Baeten, directeur van psychiatrisch centrum Sint-Hiëronymus.
- En de kunstenaar is meer dan ooit zoekend.
“De kunstenaar biedt geen zekerheid. Hij biedt houvast door mee te wankelen.” Een treffende quote van Ramsey Nasr.

Langzaam sijpelt het besef door dat onze manier van leven niet langer houdbaar is. Het zal op alle vlakken anders moeten. Daarom leven we in ‘kanteltijden’.

Toch is ‘Kanteltijd’ geen zwarte tentoonstelling. Humor en relativering blijven belangrijke eigenschappen in mijn werk. Om dat kracht bij te zetten, heb ik taalvirtuoos Wouter Deprez gevraagd in deze tentoonstelling in te breken. En hij denkt er duidelijk het zijne van!

In de scherpe waarnemer die Wouter is, vond ik de perfecte compagnon de route. Hij kreeg gaandeweg mijn werken te zien en hoorde vooral stemmen. Gestotter, gezucht of een bekentenis. Geprevel, geroddel of een laatste adem.

Als je wil, zit de meester-verteller mee op je schouder tijdens je bezoek aan 'Kanteltijd'. Hij schreef niet alleen de audiogids, hij sprak hem ook in. Op zijn manier is Wouter ook een sponswezen: hij keek, luisterde, herkauwde en geeft terug.

Karl Meersman 2021